

Chương 4. Luật dân sự và Tố tụng dân sự

4.1. Khái niệm, đối tượng điều chỉnh và phương pháp điều chỉnh của Luật dân sự

Khái niệm: Luật dân sự là một ngành luật độc lập trong hệ thống Pháp luật Việt Nam điều chỉnh các quan hệ tài sản mang tính chất hàng hoá-tiền tệ và một số quan hệ nhân thân trên cơ sở bình đẳng về địa vị pháp lý, độc lập về mặt tài sản, tự nguyện, tự định đoạt của các chủ thể khi tham gia vào các quan hệ đó.

Đối tượng điều chỉnh của Luật dân sự gồm 2 nhóm quan hệ là quan hệ tài sản và quan hệ nhân thân.

Quan hệ tài sản là quan hệ giữa người với người thông qua một tài sản: mua bán, trao đổi, thừa kế, thế chấp... Theo BLDS 2015, tài sản bao gồm: Vật, tiền, giấy tờ trị giá bằng tiền và quyền tài sản.

Quan hệ nhân thân: là quan hệ giữa người với người một giá trị nhân thân của cá nhân và pháp nhân.

Nhân thân là những đặc điểm riêng biệt của một cá nhân, gắn bó chặt chẽ với cá nhân đó và trong nhiều trường hợp không được chuyển giao được.

Fuong pháp điều chỉnh:

Fuong pháp điều chỉnh của Luật Dân sự là những biện pháp, cách thức mà nhà nước tác động lên các quan hệ tài sản, các quan hệ nhân thân do Luật Dân sự điều chỉnh.

Fuong pháp điều chỉnh của Luật Dân sự là phương pháp bình đẳng, thoả thuận.

Fuong pháp điều chỉnh của Luật Dân sự có những đặc điểm sau:

Các chủ thể tham gia các quan hệ tài sản và các quan hệ nhân thân do Luật Dân sự điều chỉnh độc lập, bình đẳng với nhau về địa vị pháp lý, độc lập về tổ chức về tài sản và tự chịu trách nhiệm bằng tài sản của mình.

Chủ thể có quyền tự định đoạt trong việc tham gia các quan hệ tài sản với những mục đích và động cơ khác nhau khi tham gia vào các quan hệ tài sản, mỗi chủ thể đều đặt ra những mục đích với những động cơ nhất định. Vì vậy, việc lựa chọn một quan hệ cụ thể

do các chủ thể tự quyết định, căn cứ vào khả năng, điều kiện, mục đích mà họ tham gia vào các quan hệ đó. Tuy nhiên, việc tự định đoạt của các chủ thể khi tham gia vào các quan hệ phải trong khuôn khổ mà pháp luật quy định.

Ví dụ như, các bên trong quan hệ hợp đồng mua bán có quyền tự do lựa chọn đối tượng, giá cả, chất lượng...nhưng không thể mua bán các loại hàng hoá mà pháp luật cấm như ma túy, vũ khí.

Xuất phát từ sự bình đẳng giữa các chủ thể, quyền tự định đoạt của họ khi tham gia các quan hệ dân sự cho nên đặc trưng của phương pháp giải quyết tranh chấp dân sự là hoà giải. Vì vậy, việc giải quyết các tranh chấp dân sự do các bên tự thoả thuận. Nếu không thể thoả thuận hoặc hoà giải được, tòa án chỉ giải quyết trong phạm vi yêu cầu của nguyên đơn.

Các quan hệ mà Luật Dân sự điều chỉnh chủ yếu là các quan hệ tài sản mang tính chất hàng hoá – tiền tệ, việc vi phạm nghĩa vụ của một bên trong quan hệ đó dẫn đến thiệt hại về tài sản đối với bên kia, vì vậy trách nhiệm dân sự trước tiên là trách nhiệm tài sản.